

GRONDWETTELIJK HOF

[C – 2026/000571]

Uittreksel uit arrest nr. 5/2026 van 8 januari 2026

Rolnummers 8409 en 8413

In zake : de beroepen tot vernietiging van de artikelen 127 en 128 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 17 mei 2024 « houdende diverse bepalingen over omgeving, leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening », ingesteld door de Franse Gemeenschapsregering en door de Waalse Regering.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Luc Lavrysen, en de rechters Yasmine Kherbache, Sabine de Bethune, Emmanuelle Bribosia, Willem Verrijdt en Magali Plovie, bijgestaan door griffier Nicolas Dupont, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

Bij twee verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 7 en 9 januari 2025 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 8 en 14 januari 2025, zijn beroepen tot vernietiging van de artikelen 127 en 128 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 17 mei 2024 « houdende diverse bepalingen over omgeving, leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening » (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 10 juli 2024) ingesteld respectievelijk door de Franse Gemeenschapsregering, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Jérôme Sohier, advocaat bij de balie te Brussel, en door de Waalse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Michel Kaiser, advocaat bij de balie te Brussel.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 8409 en 8413 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

(...)

II. *In rechte*

(...)

B.1. De beroepen tot vernietiging houden verband met de uitbreiding van de bevoegdheden van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, zoals die was bepaald bij het decreet van het Vlaamse Gewest van 14 juli 2023 « tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscollages en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen » (hierna : het decreet van 14 juli 2023).

Bij dat decreet werden « de jurisdictionele beroepen tegen de besluiten houdende definitieve vaststelling van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's), stedenbouwkundige verordeningen en voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten » toegewezen aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2022-2023, nr. 1726/1, p. 3). Voordien behoorden die geschillen tot de residuaire bevoegdheid van de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak.

B.2.1. Bij zijn arrest nr. 22/2025 van 13 februari 2025 (ECLI:BE:GHCC:2025:ARR.022) heeft het Hof het decreet van 14 juli 2023 vernietigd.

B.2.2. Het Hof heeft daarbij geoordeeld :

« B.13.1. De principiële centralisatie, bij de Raad van State, van de bevoegdheid voor jurisdictionele beroepen tot nietigverklaring van verordenende administratieve rechtshandelingen, vormt een aan artikel 160 van de Grondwet ten grondslag liggend fundamenteel beginsel in de zin van de in B.9, tweede alinea, aangehaalde parlementaire voorbereiding van dat grondwetsartikel.

Van dat beginsel kunnen de gemeenschappen en de gewesten niet afwijken zonder afbreuk te doen aan de aan de impliciete bevoegdheden verbonden voorwaarde betreffende de marginale weerslag op de federale bevoegdheden.

B.13.2. Daar de bij het bestreden decreet aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen verleende bevoegdheid betrekking heeft op administratieve rechtshandelingen die een verordenend karakter hebben, is de weerslag van dat decreet op de bevoegdheden van de federale overheid niet marginaal.

Dat de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, bevoegd blijft om, op grond van artikel 14, § 2, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, uitspraak te doen over de cassatieberoepen ingesteld tegen de uitspraken van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, volstaat te dezen niet om te voldoen aan de voorwaarde betreffende de marginale weerslag op de federale bevoegdheden.

B.13.3. Aangezien niet is voldaan aan de voorwaarde betreffende de marginale weerslag op de federale bevoegdheden, dienen de overige aan de impliciete bevoegdheden verbonden voorwaarden niet te worden onderzocht ».

B.2.3. Het Hof heeft voorts gepreciseerd dat, « gelet op het feit dat de bepalingen van het decreet van 14 juli 2023 ofwel de bekritiseerde bevoegdheidsuitbreiding van de Raad voor Vergunningsbetwistingen regelen ofwel onlosmakelijk ermee verbonden zijn, [...] dat decreet volledig [dient] te worden vernietigd » (B.14).

B.2.4. Tot slot heeft het Hof, met betrekking tot de gevolgen van die vernietiging, geoordeeld :

« B.16.1. Volgens artikel 20 van het decreet van 14 juli 2023 treedt dat decreet in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 31 december 2024.

Daar de Vlaamse Regering geen datum van inwerkingtreding heeft vastgesteld, is het decreet van 14 juli 2023 in werking getreden op 31 december 2024.

Volgens artikel 19 van het decreet van 14 juli 2023 is het decreet van toepassing op de besluiten vermeld in artikel 4.8.2, 1° en 2°, van de VCRO en artikel 45, eerste lid, van het decreet van 25 april 2014, die zijn genomen vanaf de datum van inwerkingtreding van het decreet van 14 juli 2023.

B.16.2. Uit de voormelde bepalingen volgt dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen, sinds 31 december 2024, de bevoegde jurisdictionele instantie is voor beroepen gericht tegen besluiten tot definitieve vaststelling van gewestelijke, provinciale en gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, tegen besluiten tot definitieve vaststelling van gewestelijke, provinciale en gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen en tegen voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten, in zoverre die besluiten zijn genomen op of na 31 december 2024.

B.16.3. Het is aldus niet uitgesloten dat op het ogenblik van het wijzen van het onderhavige arrest bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen jurisdictionele beroepen aanhangig zijn gemaakt met toepassing van de bepalingen van het decreet van 14 juli 2023. De terugwerkende kracht van de vernietiging van het decreet van 14 juli 2023 heeft als gevolg dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen zich onbevoegd dient te verklaren wat die beroepen betreft, en dat de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, moet worden geacht daarvoor bevoegd te zijn gebleven.

B.17.1. Overeenkomstig artikel 4, § 1, derde lid, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ' tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ' verjaren de beroepen bedoeld in artikel 14, § 1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, 60 dagen nadat de bestreden akten, reglementen of beslissingen werden bekendgemaakt of betekend. Het is mogelijk dat die termijn, wat sommige van de in B.16.2 vermelde besluiten betreft, reeds grotendeels of helemaal is verlopen op het ogenblik van het wijzen van het onderhavige arrest.

B.17.2. Teneinde aan de betrokken rechtzoekenden het recht op een daadwerkelijk beroep bij het bevoegde rechtscollege te waarborgen, dient er een termijn van zestig dagen open te staan om een beroep in te stellen bij de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, tegen de in B.16.2 vermelde besluiten die zijn genomen tussen 31 december 2024 en de bekendmaking van het onderhavige arrest in het *Belgisch Staatsblad*. Die termijn gaat in op de dag van die bekendmaking, aangezien de verzoeker pas vanaf dat ogenblik kan worden geacht het bevoegde rechtscollege en de toepasselijke procedure te kennen ».

B.3.1. De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van de artikelen 127 en 128 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 17 mei 2024 « houdende diverse bepalingen over omgeving, leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening » (hierna : het decreet van 17 mei 2024).

Die bepalingen luiden :

« Art. 127. Artikel 5 van het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen, wordt vervangen door wat volgt :

' Art. 5. Aan artikel 2.3.1 van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt :

" § 5. Het besluit tot definitieve vaststelling van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening kan worden bestreden met een beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, overeenkomstig en met inachtneming van de regels, vermeld in hoofdstuk VIII van titel IV, en de regels die inzake de geschillenbeslechting voor dat rechtscollege zijn bepaald bij of krachtens het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. " ' .

Art. 128. Artikel 6 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

' Art. 6. In artikel 2.3.2 van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° er wordt een paragraaf 1/5 ingevoegd, die luidt als volgt :

" § 1/5. Het besluit tot definitieve vaststelling van de provinciale stedenbouwkundige verordening kan worden bestreden met een beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, overeenkomstig en met inachtneming van de regels, vermeld in hoofdstuk VIII van titel IV, en de regels die inzake de geschillenbeslechting voor dat rechtscollege zijn bepaald bij of krachtens het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. " ;

2° er wordt een paragraaf 2/5 toegevoegd, die luidt als volgt :

" § 2/5. Het besluit tot definitieve vaststelling van de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening kan worden bestreden met een beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen, overeenkomstig en met inachtneming van de regels, vermeld in hoofdstuk VIII van titel IV, en de regels die inzake de geschillenbeslechting voor dat rechtscollege zijn bepaald bij of krachtens het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges. " ' ».

B.3.2. De bestreden bepalingen hebben aldus de artikelen 5 en 6 van het decreet van 14 juli 2023 vervangen. Zoals ook blijkt uit de parlementaire voorbereiding van het decreet van 17 mei 2024 (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2023-2024, nr. 2182/1, pp. 74-75), werd het decreet van 14 juli 2023 daarbij niet inhoudelijk gewijzigd. De bestreden bepalingen houden in wezen een hernummering in van enkele bepalingen die krachtens dat laatste decreet in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 (hierna : de VCRO) zouden worden ingevoegd, en op grond waarvan de bevoegdheden van de Raad voor Vergunningsbetwistingen zouden worden uitgebreid tot de beroepen tegen besluiten tot definitieve vaststelling van gewestelijke, provinciale en gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen.

B.3.3. De bestreden bepalingen zijn, bij gebrek aan andersluidende bepalingen, in werking getreden op 20 juli 2024, zijnde de tiende dag na de bekendmaking van het decreet van 17 mei 2024 in het *Belgisch Staatsblad*. Het decreet van 14 juli 2023, met inbegrip van de bij de bestreden bepalingen vervangen artikelen 5 en 6 ervan, is op zijn beurt in werking getreden op 31 december 2024 (artikel 20 van het decreet van 14 juli 2023).

B.4. Bij zijn voormelde arrest nr. 22/2025 heeft het Hof het decreet van 14 juli 2023 in zijn geheel vernietigd, zonder een onderscheid te maken tussen de opeenvolgende versies ervan. Als gevolg van de terugwerkende kracht van die vernietiging moet dat decreet worden geacht nooit te hebben bestaan en hebben de bestreden bepalingen hun voorwerp verloren. De bij die bepalingen vastgestelde wijzigingen van de VCRO moeten daardoor worden geacht nooit

uitwerking te hebben gehad. Ook uit de voormelde overwegingen van het arrest nr. 22/2025 blijkt dat de daarbij door het Hof uitgesproken vernietiging met name de uitbreiding van de bevoegdheden van de Raad voor Vergunningsbetwistingen tot de in de bestreden bepalingen bedoelde beroepen tegen besluiten tot definitieve vaststelling van gewestelijke, provinciale en gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen, ongedaan heeft gemaakt.

B.5. De beroepen tot vernietiging zijn bijgevolg zonder voorwerp.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de beroepen.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 8 januari 2026.

De griffier,

Nicolas Dupont

De voorzitter,

Pierre Nihoul